

Alan L. Rymarczyk

Niemieckojęzyczny dramat robotniczy przełomu wieków XIX i XX w Prusach
i Austro-Węgrzech. Formy – konteksty – wpływy

Streszczenie

Dramat robotniczy jako gatunek nieczęsto występuje w piśmiennictwie literaturoznawczym. Samo środowisko robotnicze wydaje się nieobecne we współczesnej krytyce literackiej, także ze względu na konotacje ideologiczne i polityczne. Intencją autora niniejszej pracy doktorskiej jest obiektywna konfrontacja teorii Maksa Webera, Georga Simmla i Karola Marksa z subiektywnym obrazem społeczeństwa prezentowanym w twórczości dramatycznej przełomu wieków XIX i XX, dającej się sklasyfikować jako *dramat robotniczy*. Zamiarem dysertanta jest również dookreślenie definicji *dramatu robotniczego* i jego umiejscowienie w szerokim spektrum wydarzeń historycznych – politycznych i społeczno-ekonomicznych. Odwołując się do praktycznego znaczenia prowadzonych badań, należy wskazać pogłębioną analizę tekstów obecnych jedynie śladowo w opracowaniach historycznoliterackich, a także przybliżenie biografii twórców, którym nie było dane wejść do kanonu europejskiej literatury.

Co istotne, wszystkie badane dramaty pochodzą z niemieckiego obszaru językowego, ale nie można tutaj mówić o całkowicie wspólnym tle kulturowym. Część tekstów powstała w Prusach (leżących w granicach utworzonej w 1871 r. Rzeszy Niemieckiej), część – w zróżnicowanych etnicznie Austro-Węgrzech. Autor podejmuje się próby uporządkowania wiedzy o realiach obu systemów politycznych, wpływających na funkcjonowanie ich społeczeństw i podejmowane eksperymenty literackie.

Cel dysertacji to wyostrenie zależności między jednostką ludzką a całością procesów determinujących bądź ograniczających jej działania. Praca badawcza koncentruje się na wolnym od zakłóceń poznawczych przedstawieniu człowieka w konfrontacji ze zmianą warunków życia wynikającą z postępu, procesów politycznych i ekonomicznych. To właśnie na przełomie stuleci XIX i XX bierze swój początek tożsamy z aparatem dzisiejszego człowieka pojęcie nowoczesności. Przyjrzenie się uwerturze współczesności przez pryzmat dorobku zapomnianych dramatopisarzy pozwoli ukazać ciągłość procesu ewolucji europejskich społeczeństw i gospodarek.